

XIX ØKONOMI-KOMEDIEN
KONJUNKTUR
PISCATOR-SCENEN LESSING-TEATRET
8. april til 3. maj 1928

Den 1. marts 1928 overtog vi teater nummer to i Berling, Lessing-Teatret. Det var en gammel bygning i byens nordvestlige del, den havde haft sin glansperiode under Otto Brahm.

Jeg var ikke særligt opsat på at få endnu et teater, men jeg forstod Otto Katz' argumentation for det. „Schwejk“ med Pallenberg på Nollendorfteatret trak stadig fulde huse, og vi ville ikke afbryde opførelsen midt i successen udelukkende af hensyn til vores abonnenter, sådan som vi desværre allerede havde været nødt til med „Hoppla, wir leben!“ og „Rasputin“. I begyndelsen af sæsonen havde vi udbudt et abonnement, som omfattede 7 forestillinger, og overtaget en forpligtelse over for Folkescenenes særafdelinger til at opføre mindst 5 stykker. Vi var dog kun kommet op på 3 opførelser i februar, og „Schwejk"s spilletid var – troede vi – uoverskuelig.

Desuden havde vi en kunstnerisk forpligtelse over for fru Durieux, rent bortset fra hendes fortjenstfulde andel i hele foretagendets tilblivelse. Vi fandt det stadig mere påtrængende nødvendigt at give hende en rolle. Lania's „Konjunktur“ med den store kvindes rolle i centrum forekom os at være den bedste lejlighed til det. Så gav jeg altså – skønt tøvende – mit samtykke til overtagelsen af teater nummer to. Under en samtale, som fandt sted engang på den tid, da vores teater blev grundlagt, havde Lania (hvis „Generalstreik“ jeg havde foreslået Folkescenen i sin tid under den engelske minearbejderstrejke, fordi stoffet og formen efter min mening gjorde krav på en opførelse) foreslået en komedie-idé, som jeg syntes glimrende om. Han ville vise, hvordan der bliver sjakret med revolutioner, og bevise, at idéen sejrer på trods af de personer, som vil misbruge den. Komediens, hvis foreløbige titel var „Rot gegen Weiss“ (Rød imod hvid), knyttes til begivenhederne i Kina; i handlingens centrum står en kinesisk general, som falder i kløerne på en behændig direktør, der udnytter ham finansielt som en slags bussemand for borgerskabet. De komiske resultater af denne forretning, som direktøren går fallit på, udgør stykkets skelet.

Komedien viste sig at være forfejlet i denne første udformning. Hovedindfaldet bar ikke hele stykket, handlingen virkede ikke overbevisende. Lania var ikke selv tilfreds og besluttede sig til at arbejde

stykket om fra grunden, hvorved han osse på forhånd ville syn til mulighederne i besætningen. Det var det første for produktion, som var inspireret af vores teater og dets nøder: forfatteren som scenens befuldmægtigede, der lige fra sen går i gang med at løse sin opgave i nær kontakt med in og med alle teatrets muligheder og forudsætninger for øje.

I juli kørte vi sammen til Heringsdorf, og mens jeg traf fser til „Hoppla, wir leben!“ sammen med Gasbarra og Tol dede Lania på den nye udgave af „Rød imod hvid“, som nu „Konjunktur“. I slutningen af juli var to akter af komedien og da Lania læste stykket højt for os, syntes vi, at det var u og fru Durieux ventede sig stor virkning og stor succes af len. Vi agtede at lade stykket opføre som nummer to.

Jeg har allerede udførligt forklaret, hvorfor vi besluttede lade „Rasputin“ følge efter „Hoppla, wir leben!“. Men jo tensivt vi beskæftigede os med „Konjunktur“, og jo mere v vort teaters opgaver, jo mere viste det sig, at vi ikke kun tilfreds med komedien i dens sidste udgave. Vi erkendte, burde blive på problemernes overflade, at man forlangte a gik i dybden, og at stoffet var alt for alvorligt og vigtigt t kende at tjene som baggrund for et morsomt indfald.

Dette stof hed „petroleum“. Stoffet viste sig endnu engar det primære, og netop dette stof, som var særligt aktuelt på Upton Sinclairs roman „Oil“ og den øjeblikkelige politik en ulige større fordybelse og forøgelse, end det var tilfælde komedie.

Det indså Lania. Da det fristede ham at komme med s vores scene, gav han afkald på at få antaget sin udgave af „tur“ på de forskellige andre teatre og gik for tredje gang værket.

Jo mere intensivt vi to nærmede os problemet og stoffet, viste vanskelighederne sig at være. I fællesskab gennemarb bøger, statistikker og økonomiske rapporter, og det blev sta klart for os, at i stoffet til „Konjunktur“ lå kimen til en komedie i den store stil, at der var muligheder, som åbnede perspektiver for teatret. Men – det var i begyndelsen af fe Lessing-Teatret skulle åbne med Lantias stykke den første uløseligt dilemma. På den ene side var det nødvendigt at spi stykke, på den anden side var stoffet og problemet i kom for godt til at blive bagatelliseret i den sædvanlige lystspil

tilbundsgående bearbejdelse, som vi kunne tænke os, ville have krævet uger og måneder.

Arbejdet kunne kun blive et kompromis. Endnu en gang viste de ydre omstændigheder, tidsmanglen og de forretningsmæssige nødvendigheder sig at have større magt end vores egne ønsker og hensigter. Leo Lania skrev bl. a. følgende i programhæftet om stoffets udformning og sine hensigter:

Det tilfredsstillende er ikke længere kun at vise virkningerne, kun at bruge politik som interessant baggrund for nogle små psykologiske trolddomskunststykker. Vi vil ikke se episoder i tiden, men selve tiden, og vi vil forstå den helt klart, hele tiden erkende den i dens indre sammenhænge. Men det moderne teater står hjælpeløst og intetanende over for en sådan forøgelse og bearbejdelse af politisk stof. Når jeg i det hele taget kunne foretage forsøget i min komedie, er det kun takket være den dramaturgiske og regiemæssige støtte, som jeg har fået af Erwin Piscator.

Denne komedies centrum er petroleum. Det er meningen at vise det kompleks af økonomiske spørgsmål, som beherskes af dette stof, lovene for og faserne i dets økonomiske udvikling og dennes politiske virkninger. Som skueplads for stykket har jeg valgt Albanien – selv om dette land foreløbig ikke har stor betydning for det internationale petroleumsmarked – fordi den verdenspolitiske kamps ydre etaper netop her kunne følges i det små lige fra begyndelsen. Heller ikke Trebitsch-Lincolns forbindelser til Albanien er dokumentariske. Men han er en så utvetydig repræsentant for den eventyrertype, som sætter sit præg på alle røvertogterne og de blodige fejder omkring Mexikos, Bakus og Mossuls voldsomt omstridte oliekloder, at jeg tog mig den frihed at tildigte Trebitsch-Lincoln endnu en historisk heldedåd, respektive at forlægge denne fra Kina og Tyskland til Albanien. Piscators iscenesættelse tog sit udgangspunkt i ønsket om at gøre stoffet plastisk synligt i hele dets saglighed og virkning gennem sceneopbygningen. Hans forslag og idéer til regien har vist mig vejen, og jeg anstrengte mig for at realisere de intentioner, som ikke udsprang af et spontant indfald eller øjeblikkelig inspiration, men som voksede frem af de opgaver og idéer, som denne scene vil

tjene. Denne komedie er befrugtet af dem og op
vores kollektive samarbejde.

I overensstemmelse med disse tanker lagde jeg en „fremad-
sceneopbygning“ til grund for min iscenesættelse, og denne
bygning udførtes i snæver forbindelse med handlingen. Fra den
scene – den nøgne mark – skulle kampen om en tilfældig
oliekilde fra den første spæde begyndelse udvikle sig lavine-
samtidig ser tilskuerne opbygningen af en scenebygning, som
strerer olieproduktionens tekniske fremgangsmåde. Fra opdagelsen
petroleumskilden til boreforberedelserne, fra opførelsen af
til oliens kommercialisering som vare skulle handlingen –
mord, svindel, korruption, revolution – køres for tilskueren
inddrage ham i hele den internationale petroleumspolitik.

Men kun i første akt lykkedes det os at realisere vores in-
anden akt måtte stykket atter tilsluttes den oprindelige kome-
ling, fordi hovedrollen ellers ville have været fuldstændig
gulvet. Denne modsigelse kom vi ikke ud over. Mens den nu
kun havde petroleummens magt som helte- og hovedfigur
vi nu redde komedieudgavens etablerede heltindefigur, der fr-
næppe burde være til stede som mere end en episode i det n-
Kompromiser i alle ender og kanter. Som altid hævnedes
miserne sig.

Det begyndte med, at vi måtte udsætte opførelsen af „
tur“, først i fjorten dage, så i fire uger. I mellemtiden m-
finde på en midlertidig løsning i Lessing-Teatret (se side 2
verne på „Konjunktur“, som var stærkt hæmmet af, at vi l-
skulle nybearbejde stykket fra dag til dag, slæbte sig afste-
helt i stå, da Tilla Durieux blev syg og måtte sende afbu-
verne.

I mellemtiden arbejdede jeg sammen med Lania på den le-
film, som denne gang skulle have en ganske særlig funktion
ket og sammenstilles ud fra nye synspunkter.

Ligesom jeg rullede handlingen scenisk-dynamisk op og d-
sceneopbygningen, rekvisitten en særlig betydning, således s-
men ikke blot opridse og udvide stykkets baggrunde, ikke ude-
være illustration, men levere komediens ramme i ordets s-
tydning.

Denne journalist-komedie skulle udvikles af avisen, det
at hele scene-åbningen blev lukket af en avisside, et lærred,
som en avisside var opdelt i forskellige spalter, der hver fo-

rede til en bestemt skueplads på scenen. Mens kampen om olieilden mellem de rivaliserende grupper udviklede sig på scenen, kampen mellem den italienske og den franske koncern, rasede pressekrigen mellem Frankrig og Italien på lærredet, og den verdenspolitiske modsætning blev fremvist ved hjælp af skrift og tegnefilm. Derved opnåede jeg en ualmindelig enkelhed og overskuelighed i forløbene, som anskueliggjordes plastisk ligesom i en lærebog. Avissiden trængte sig hele tiden frem, blev hele tiden flyttet et andet sted hen eller gennembrudt, så der var frit udsyn over scenen; handlingen begyndte på nøjagtig det samme punkt, som aviscommentatoren standsede på. Da avisen til sidst gik op i flammer, havde den albanske revolution nået sit højdepunkt med antændelsen af olieklenderne.

Det forekommer mig, at vi med iscenesættelsen af „Konjunktur“, som man sandelig ikke kan beskyjde for at være overlæst med apparatur og besværet af tekniske midler, nåede sæsonens mest afrundede præstation, hvad angik en forenkling af scenemidlerne og en afspænding af formen.

Med „Konjunktur“ begav vi os for første gang ind på den aktuelle økonomiske politiks område. Det var et kildent spørgsmål for os, fordi Sovjetunionens position i denne økonomisk-politiske kamp om afsætningsmarkeder for olie blev berørt: dens forbindelser respektive modsætninger til de olieproducerende og -sælgende amerikanske og engelske koncerner og dens stilling som konkurrent inden for den kapitalistiske verdensøkonomi.

Hvis stykket blot havde indskrænket sig til dette problem, så havde der måske været mulighed for utvetydigt at kaste lys over det fra alle sider. Man ville have kunnet vise, at Sovjetunionen bevidst drev kapitalistisk verdensøkonomisk politik for netop at bevare sin betydning for den internationale arbejderbevægelse. Men her var problemet koblet sammen med fabelen om en national revolution i et olieområde, hvor Sovjetunionen på den ene side trådte frem som økonomisk faktor og på den anden side som revolutionær. I stykkets næstsidste udgave, som vi kaldte „Borodin-udgaven“, optrådte den kvindelige hovedfigur samtidig som repræsentant for det russiske Naphta-syndikat og som agent for den tredje internationale. Ondskabsfulde eller uvidende personer kunne drage den tilbageslutning af dobbeltstillingen, at Sovjetunionen anstiftede nationale revolutioner for at komme i besiddelse af olie på gunstige vilkår.

Under generalprøven fremgik det for en forsamling, som jeg med vilje overvejende havde sammensat af politiske personer, at fru Barsins skikkelse stemplede den sovjetrussiske politik som uoprigtig og

tvetydig. Det var netop ikke muligt at lade to interesser. Sovjetunionen gjorde sig alle tænkelige anstrengelser for klart adskilt, repræsentere af én figur uden at tilføje Sovjet svære skader. Vi ville have opnået det stik modsatte af det, vi havde til hensigt med denne opførelse, en virkning, som vi havde fået uoverskuelige følger for vores teater. Jeg var indvillig i at jeg hellere ville lukke teatret end godkende en opførelse, som tilladt blot den mindste tvivl om scenens politiske holdning.

Generalprøven sluttede klokken 3 om natten, det var den 19. januar 1928. Kritikken mødtes i Lessing-Teatrets direktionskontor. Teatret var lukkede indelukket, som havde der aldrig været åbnet et vindue siden Otto Brahms tid. Borodinudgaven blev erklæret umulig fra at opføre. Jeg kunne helt og fuldt se det berettigede i angrebene, selv om der og meget i argumentationen forekom mig at være sat på spidsen.

Udenfor blev det langsomt dag, den dag, hvor premieren skulle finde sted om aftenen. Blege, med forvågede ansigter, uvaske, og berede, fuldstændigt udmattede af et arbejde, som knapt havde givet os tid til at spise og sove i tre uger, stod vi overfor et stykke, der næppe var noget at ændre ved, og som vi ikke kunne opføre. Det var den værste nervebelastningsprøve, som vi havde været udsat for, mens vi havde haft teatret. Lania fik en sammenbrud. Den eneste, som – evindeligt sugende på sin egen og med læderkasketten trukket forvovent ned i panden – var rolig, ja næsten munter, var vores gamle ven Bert Brecht, som havde muligheden for at omlægge hele den kvindelige hovedfigur sammen med Lania og Gasbarra. En udsættelse af premieren med to dage var ganske vist en selvfølgelig forudsætning, og det var stadig spørgsmålet, om fru Durieux ville gå med til det. Det var virkelig et frygteligt krav til hende, nu fuldstændigt at kuldaste en rolle, som hun jo havde bygget op efter en fast linie. Otto Katz og frøken Wellhöner fik den utaknemmelige opgave at overbevise fru Durieux om nødvendigheden af nybearbejdning.

I mellemtiden var klokken blevet 5. Udenfor var en hvid dag begyndt. Jeg forbandede endnu engang min professionelle skuldre lå en byrde, som vi dårligt kunne bære. Når jeg tænkte på at Karlheinz Martin skulle begynde iscenesættelsen på „Der Kaiser“ om otte dage, ville jeg helst være flygtet et sted, hvor jeg ikke skulle se og høre mere til teater. I stedet for kørt til min lejlighed, hvor vi arbejdede på den nye udgave af „Der Kaiser“ ud på eftermiddagen. Det var ikke uden en vis komik, at vi som hidtil havde repræsenteret den tredje internationale og

færer, som
er at holde
vjetunionen
det, som vi
a osse ville
dstillet på,
som havde
ag.

en 7. april
r, hvor der
ndue siden
a alle sider.
om mangt
spidsen.

eren skulle
kede, ubar-
nok havde
et indstu-
vi alligevel
ve, som vi
k et nerve-
sorte cigar
– virkede
nt. Han så
igurs rolle
på mindst
så var det
e ændring.
g at skulle
en bestemt
ige opgave
ejdelsen.

elig forårs-
a. På vores
tænkte på,
Der letzte
hen, hvor
e vi ud til
Barsin“ til
den figur,
g det rus-

siske Naphta-syndikat, nu skulle optræde som repræsentant for de sydamerikanske ABC-stater, og at hun kun havde foregøglet sin rolle som sovjetagent. Denne løsning tillod os at lade rollen forblive tekstligt uændret lige til slutningen for så at afslutte stykket med et „genialt overraskelseskup“. Jeg kan ikke påstå, at jeg følte mig særligt godt tilpas over for alt dette. Stykket, der – bortset fra de første scener – led af en alt for svag dialog- og sceneføring, måtte rykke endnu længere over i den rene lystspilsgenre med denne slutning. Men hvilken anden mulighed havde vi, hvis vi i det hele taget ville redde opførelsen? Med en ny voldsom kraftanstrengelse, der slugte vores sidste kræfter, blev stykket skrevet om under hensyntagen til hovedrollens nye funktion. Selv om fru Durieux ligeledes var på randen af et nervesammenbrud, holdt hun med beundringsværdig disciplin ud til opførelsesdagen. Hvis vi ikke har værdsat hendes beredskab til at bringe ethvert offer for at redde opførelsen tilstrækkeligt dengang, så må det skrives på kontoen for den overbelastning og pirrelighed, som de daværende forhold skabte.

Det ekko, som „Konjunktur“ gav i offentligheden, var ikke mindre fuldt af modsigelser end ved de andre opførelser i sæsonen. Det er interessant, at højrepressen, som tidligere ikke havde kunnet gøre nok for at stemple vores opførelser som triste og kedelige, pludselig tordnede imod denne iscenesættelses „Overdrevne Broadwaystil“ og „operettehalløj“.

Således skrev **Der Tag**:

„Piscator laver „Overdreven-Broadwaystil“. Moskva, Hollywood og al boulevarderiet fra et forældet Europa mødes i et kulminationspunkt. Hele verden som en kæmpemæssig galeanstalt. Verdensrevolutionen har allerede brug for operetten til at lokke hunden bag ovnen frem.“

Og **Der Lokal-Anzeiger**:

„Courths-Mahler hos Piscator. Det er der fremtid i. Her er vejen ud af herr Tollers blindgyde. Det er et genialt skridt, lige så dristigt som genialt, resolut at anbringe Piscator-Scenen under fru Hedwig Courths-Mahlers stjerne fra nu af.“

Deutsche Zeitung fandt det meget „kedeligt“, *Tägliche Rundschau* „søvndyssende“ – „Piscator-Scenen dør skælvende hen i marasmus.“ En undtagelse var denne gang *Berliner Börsen-Zeitung*:

„Leo Lantias forehavende med at skrive en komedie om økonomien fortjener ubetinget mere opmærksomhed end alle de håndværksmæssige arbejder, som søger at afslutte stille det, der allerede er vist en million gange, og smule anderledes.“

I det hele taget ydede de økonomiske eksperter – som for eksempel Morus i *Die Weltbühne* – stykket langt større retfærdighed end kulturjournalister, som ganske vist indrømmede, at de ikke var kyndige i de økonomiske spørgsmål, komedien behandlede, men dog ikke generede sig for at afvise mekanismen i den interesse-svindler, der fremlagdes i „Konjunktur“, som forkert og som en løgner hos en litterat, der ikke magtede de virkelige problemer.

Den demokratiske presse fremførte denne gang først og fremmest politiske synspunkter.

For *8-Uhr-Abendblatt* var komedien ikke tilstrækkeligt revolutionær.

„Jeg afviser ikke Piscators repertoire, fordi det er forældet og revolutionært – jeg afviser det, fordi han mangler det store revolutionære sindelag. Han er – for at sige det fyndigt – en kompromisets fanatiker, han er en reaktionær person. Den kunstneriske samvittighed dysses i søvn. Det er ikke kun det borgerlige publikum, som skal værges sig imod ham, men også de, der imod bliver de, der tilstræber en konsekvent udvikling. Han har sat sig den som livsopgave, nødt til at holde ham selv og tvivlsomme metoder under luppen.“

Herr Felix Hollaender så det reaktionære i komedien i, at „han heller ikke vil være uvenner med borgeren; derfor lader han afslutte af en raffineret kvinde, hvis forretningsgeni og charisme skaber et interessefællesskab mellem det kapitalistiske Amerika og Sovjetrusland“. Hvor forkert denne bebrejdelse er, kan man se på de foregående sider, hvor jeg har forklaret, at årsagerne til komediens slutning netop var politiske nødvendigheder.

Vossische Zeitung tog det ilde op, at „publikum morede sig over Trebitsch-Lincolns plattenslageri og lo ad det. Denne morske komedie er borgerlig, og man plejer ellers at finde den ved operetter og farcer. Det er Piscator-Scenens formål at gøre borgerne til komedie-ster. Men kommer hans scene ikke snarere til at gøre komedie til borgere? Når begge klasser føler den samme glæde over komedieyndlinge – og glæde er altid en besiddelse – er de da ikke næsten

falde hinanden i armene? Når begge parter ler, er klassekampen forbi, og herr Piscator er den sociale freds fader.“

B. Z. fastslog, at stykket byder på „forsøg og idéer, som rusker op i folk, fjernt fra den træge rutine, som teatret stagnerer i uden disse forsøg og idéer. Det er ikke blot noget nyt. Ikke blot nyt apparatur, ny teknik.“

Vorwärts fandt, at „idéen med komisk og satirisk at gøre Trebitsch-Lincoln til kaptajn i en international svindlerfarce er en formue værd. For fremtiden har Leo Lania, som vovede dette, indlagt sig lige så stor fortjeneste i tysk dramatik som Schiller med „Wilhelm Tell“ og „Jungfrau von Orleans“. Stykket, instruktøren og skuespillerne var mere interessante, end vi hidtil har set hos Piscator. Her var der mere teater og liv end sidste vinter. Tendensen kørte ikke sig selv ihjel. Dramatikerne, instruktøren og skuespillerne eksperimenterer nok, men det virker, som om de flytter et skridt længere frem imod det teater, som vi ønsker: det teater, der er teknisk og tankemæssigt beslægtet med vor tid og mere end idiotisk underholdningsvrøvl.“

Kerr, Ihering og kritikkerne på *Rote Fabne* rørte ved det principielle i stoffet og de principielle problemer i beherskelsen af det.

„Gå altså derhen: mere jer vil I ikke, men I kan blive klogere. Det er dét, det er dét, det er dét, som det kommer an på. Forskån os for digterne.“

Alfred Kerr.

„Et episk stof af gigantiske dimensioner. Historien om hvordan en krig opstår på grund af spekulation og økonomi. Lille årsag, stor virkning. Et glas vand hos Scribe. Fundet af en olie kilde i dag. Private intriger hos Scribe; kamp mellem økonomiske grupper i dag. Det er klart, at gruppekonflikter med andre historiske forudsætninger ikke kan fremstilles med et hofintrigestykkets midler.

Lanias „Konjunktur“ har taget skridtet fra et glas vand til petroleum. En udmærket begyndelse. En begyndelse ud af intet. En pantomime slår temaet an; episk reportage fortsætter det. Stilen kommer med stoffet. Et forbilledligt samarbejde mellem forfatter, instruktør, scenearkitekter, skuespillere. Hvis komedien havde udvidet sig herfra og inddraget større kredse, så ville der ganske vist ikke være opstået et storslået værk og en kvalitetspræstation, men noget, som var vigtigere: et skema til brug for fremtidige

scenearbejder, som er grupperet omkring et komp grundrids for gruppestykker, et scenario for k skæbner.

Men nu begynder bruddet. En lignende proces Eisenstein-filmen for nylig. Det haster med at få en beherskelse af det store tidsstof, film og teater læg fornyer deres udtryksmuligheder. Men de gamle so filmlove gør krav på deres ret og gennemsyrrer de løb med deres konventioner. Piscators opførelse mest stabile, som han har lavet i denne sæson."

Herbert Ih

„Der er ingen tvivl om, at der her bliver taget fat på blem, som er tusinde gange vigtigere, tusinde gang aktuelt end en eller anden smuk sjæls kærlighed lyriske ynglinges psykologiske forvridninger og „menneskelige problemer“, som man behandler med stræbsomhed i den borgerlige litteratur. Det er ty de borgerlige litteraters hele stupiditet at finde det „kedeligt“ og „fantasiløst“, mens det tilsyneladende være interessant at få at vide, hvilke følelser der r i drengen X under fadermordet, i damen Y under syttende tilfælde af ægteskabelig utroskab og i lys ren Z under udførelsen af hans bestilling.

Det er alt sammen lystigt, fængslende, farverigt, Det har alt sammen en sund, bidsk skarphed: saltsy opæder de olieholdige fredsfraser og folkeforbun gelier og med grotesk skarphed prisgiver det kapit systems svindel og ryggesløshed. Af disse elemen dette spil kunne man have lavet noget i retning af politisk karikatur med et indslag af operette og re ikke ...

Hvis ikke temaet: kampen om jordolien, imperia kæmpekonflikt, den næste verdenskrigs grundlag været så stort, så omfattende, så overvældende, at Lantias og Piscators udformning i stykker, ligegyld de rører ved det!

Og således viser det sig, at man ikke kan betvi moderne verdens afgørende problem i en dramatis

leks, et
ollektiv-

s som i
en episk
ges om;
ene- og
nye til-
er den

ering.

a et pro-
ge mere
ssorger,
ignende
d flid og
pisk for
te emne
de skal
ørte sig
hendes
stmorde-

levende.
vre, som
dsevan-
alistiske
ter og i
en vittig
vy, hvis

alismens
, havde
det slår
ligt hvor

nge den
sk hand-

ling, som fremlægger hele sin tendens med et anstrøg af
operette. Det er det afgørende punkt."

Rote Fahne, Berlin den 12. april 1928.

„Konjunktur“ gik kun i små fire uger med stadig færre og færre til-
skuere. Slutningen på første etape begyndte at tegne sig for mit teater.